U. Reis

Jüdische Pester Zeitung.

יידישע פעסטער צייטונג

דיזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

אויף דיזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומערירען
אונד דער פרענומעראציאנס-פרייז
בעקומט מיט דעם עסטאנט דעם
ערסטען בלאטעס.
דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט
וואיסצנער בולוואר נו. 29,
וואהין מאן אויך דיא מיטטהייל-
אונגען-בלעטער צו זענדען בעליעבט.

Nr 119, פיערצעהנטער יאהרגאנג

פעסט, מאנטאג כו תשרי ה.תרמ"ב.

Pest, den 9. Oktober 1882

וואפפענ-שטיללשטאנד.

זיט פאר־גאנג משטואך איזט אים קאמפפע דער אנטי-סעמיטען געגען דיא יודען אין וואפפענ-שטיללשטאנד איינגעטרעטען. וויא ווייט בעריישט אים פאר־גאנג בלאטטע געמעלדעט, ערגאנגטע הערנאך טיפא דען גראפפען עסטערהאזי, אבערגעשאפפט דעם פרעסבורגער קאמיטאט, צום קאנגליכען קאמיססער אונד פרא־ידענטע דיא זאפא־טיגע איינפיהרונג דעם שטאנד-עכטען (שטאטא־איס). דיזע זאפא־טיגע איינפיהרונג דעם שטאטא־איסס ערערגטע אללגעמיינען שרעקען אונד גראסע איפ־רעגונג, זא דאס יודענטהאזי דערזיכ פאן טיפא טעלעגראפיש זאפא־רט ערזוכטע, מיט דיזעם שטאנדרעכט נאך אין יעגע צו וויא־טען, אינדעם ער האפפע. דאס איך אהנע דיזעם אי־סערסט שטרענגע פרא־פאהרען דיא יודיש דערגע־שטעללט ווערדע. הערר פאן טיפא וויללפאהרטע דיזעם אנזוכען — אונד דאס שטאטא־איס וואר־דע אינגטווישען נוכט פרא־קידעט.

אם 5-טען אקטאבער האט דער פרייאל־טיגגס-אייסיס דעם פרעסבורגער קאמיטאט איינע זושצונג אבגעהאלטען אונד גרייך נאך פרא־פפענג דער זושצונג זאמטע אבגעגעשאפן גראף עסטער־האזי פאללגענדעס:

„עס זינד ליידער איט דעם געבוטעט אינזע־רעם קאמיטאטעס מעהרהאלב אנגרייפפע געגען דיא רוהיגע אונד דיא זיכערהייט דעם לעבענס אונד אייגענטהומעס יידישער טשבערגער פאר־גראמ־מען, אין פאללגע דעסען בין איך צום רעגיערונגס-קאמיססער ערנאנגט וואר־דען, עס איזט נוכט נור דער עגטשיידענסטע וויללע אונדער רעגיערונג, זאנדערן אויך אין איינגעם דירעקט ערנאנ־גענער בעפעהל דיינער מאיעסטעט, דעס קאי־גגס, דאס דיא רוהיגע אונד זיכערהייט אללער בירגער דעס קאניגרייכס, אהנע יעדען אונ־טערשיעד דער רעליגיאן, געוואהרט אונד געשיטצט ווערדען; — איך מיינעריזייס ווערדע צור בעפאללונג דיזער בעפעהלע מיין מאיעסטעט מיין, אונד בישטע איך דיא קאמיטאטס-בעהאר־דען, מיך הערין צו אנטערשטיצען. — איך האבע וואהل טאגען דער שרעקליכען נאכריכטען אי־בער מארד אונד בראנדלעגונג, וועלכע אין אונזערעם לאנדע אנגעקאממען זין זאללען, דענן דאך דיא איינפיהרונג דעס שטאנדרעכטעס איינסטיי־לען פערהינדערט. דיזעס פאר־לייטיגע איינהאלטן, מיט דער איינפיהרונג דעס שטאטא־איסס ר אנן אבער נור דורך איינסטע יאבזאמקייט דער בע־הארדע גערעכטפערטיגט ווערדען, וועלכע יעדען פעפעזוך צור אינרוהע שאן אים עגטשעידען טערדרוקע. עס האנדעלט זיך דא אים דיא אונד דען דוך דעס לאנדעס, דעס קאמיטאטס אונד דעם בעאמטען — אונד דיזער דוך דיא געשיגרעט ווערדען; זאללטע דיא הוך ארדענטליכען גזעטצליכען מיטטעלן דער הערגעשטעללט אונד ווייטער נוכט ווע־רען גרונדלוך פערהינדערט ווערדע איזט דער רעגיערונגס-קאמיססער אים געוואר־דענען בעפאללמעכטיגט, איך דאס שטרענגסטע איפ־ווערהאלע נאך אינמאל: ע שטיממטע גזעטצליכע וואנש דעס קאניגס, דאס דער פרי־דע, דיא רוהיגע, דיא אללע זיכערהייט דער פערזאן אונד דעס אייגענ־טהומס אהנע אונטערשיעד דער קאנפעסיאן אונד נאצי'אן, נוכט געשטארט ווערדען. יעדערמאן אויט פערפפליכטעט, דיזעזעס בערעכטיגטען בעפעהלע צו געהארכען!"

זאהאנן ערשאאטעט דער ווייצע-געשפאן דעס פרעסבורגער קאמיטאטס אייגען אמטליכען בעריכט איבער דיא בייהער אים פרעסבורגער קאמיטאטע פאר־געקאממענען אנטי-סעמיטישען קראוואללע. אים גאנצען זינד אים פרעסבורגער קאמיטאטע אין דרייא שטעדטען אונד פיערצעהן קליינערן ארטשאפטען קראוואללע פאר־געקאממען, אין דרייא שטעדטען אונד דרייא קליינערען ארטשאפטען מיסטע מאן גגען דיא אינרוהיג-שטיפטער מיט מיליטער-גע־וואלט איינשרייטען. אין אילף ארטשאפטען ווידער איזט דיא אירדנונג דורך דיא צייטונגס-בעפאר־דע אונד דורך דיא מיטהיילונג דער אנשטענדיגען בירגער איינרעכט ערהאלטען וואר־דען. — וויגען דער פרעסבורגער קראוואללע זינד ביהער 164 פערזאנען פרעהאפטעט וואר־דען, דאר־ונטער 17, וועלכע בים דרייטאגהלע בעפרא־פפען וואר־דען. פאן דען פערהאפטעטען זינד נור 42 גענאנגען פרעסבור־גער, דיא אבריגען 122 זינד אנדערערעס ווייטע־רען. דיא בעשעדיגטען יודען פערלאנגען אייגען שא־דען-ערזאטץ אונד בין יעטצט וואר־דען דיא שאדען אן דער הארע פאן 10.500 גולדען אנגעמעלדעט.

פערנער זאמטע דער ווייצע-געשפאן: „אין סענט-אנדרען זינד שאן פאר אייגען וואכען קראוואללע, זאנדערן געוואלד־טהייליגען פאר־געפאללען, דאך נוכט אין דעם מאסע, דאס מיליטערישע וואפפענ-געוואלד נאכהעריג געיעזען ווערד. אבער שאן אם 30. סעפטעמבער נאכטס נאכדם דיא בעיע־נגג אין סענט-אנדרען אייגע זאלכע יכיכטיגג אונד פערבריטיגג אין דעם מאס מיליטערישע געוואלד אין דעם מאסע, דאס מיליטערישע וואפפענ-געוואלד נאכהעריג געיעזען ווערד. אבער שאן אם 30. סעפטעמבער נאכטס נאכדם דיא בעיע־נגג אין סענט-אנדרען אייגע זאלכע יכיכטיגג אונד פערבריטיגג אין, דאס מאן מיליטערישע וואפפענ־געוואלד נאך אין דעם מאסע, דאס מיליטערישע וואפפענ-געוואלד נאכהעריג געיעזען ווערד. אבער שאן אם 30. סעפטעמבער נאכטס שלוגען דיא אים פרעסבורגער פערשטעגטען פלוגבלעטער אין דעם ארטע לאנגשטען איהר לאנגע איט אונד אבער־פעלען דא פיגה אזיאטישע פאמיליען, דערען געוואלד, קעללער אונד וואהנונגען דיא אייפפלל־דערטען, אין פאר־גע טעלעגראפישער אם 1-טען אקטאבער אנגעלאנגטער מעלדונג איזט דער בע־ציركס-שטהריכטער אן ארט אונד שטעללע גע־איילט, אים פאר־גע וואפפענ דאס מיליטער איט דעם פיסע. ביא דיזער גלעגענהייט וואר־דען 12 פערזאנען פערהאפטעט, אבער 9 פאן דיזען גע־פאנגענען לאנגטען זיך ווידער לאזמאכען אונד עגטפלוהען. דיזע ווערדען אבער קוריגענטיר־ — אין דער נאכט פאם 1-טען אקטאבער זינד אין וואר־טבערג אונד אין באונג דיא קראוואללע, וועלכע מיט דעם איינשלאגען פאן פענסטערן ווערפען צערסטע פאן דען ארטען-בעהארדען, שפעטער דורך דיא דארטהין עגטזענדעטע מיליטערישע וואפפענ־געוואלד אין וואר־דען, קליינערע קראוואללע לאמען פאר אין אפאטאי-דיאסע, אין שאפ, נאר־מאריאר, שאמפפען, נאד־לעוואר אונד נאראש. — אין מאטר-גיראם האבען דיא פלוגבלע־דער פאן יידישען איינוואהנערן וויין ערפעסס זינד אבער דאנן פאן דען ארטס-בעהארדען צער־שטייט וואר־דען, דער אללערבאשיליכסטע קראוואללע וואר אללא אין לאנגשטין."

זא לייטעט דער בעריכט דעם ווייצע-געשפאנס.

פאללע זיכערהייט דער פערזאן אונד דעם אייגענ־טהומס אהנע אונטערשיעד דער קאנפעסיאן אונד נאצי'אן, נוכט געשטארט ווערדען. יעדערמאן אויט פערפפליכטעט, דיזעזעס בערעכטיגטען בעפעהלע צו געהארכען!"

זאהאנן ערשאאטעט דער ווייצע-געשפאן דעס פרעסבורגער קאמיטאטס אייגען אמטליכען בעריכט איבער דיא בייהער אים פרעסבורגער קאמיטאטע פאר־געקאממענען אנטי-סעמיטישען קראוואללע. אים גאנצען זינד אים פרעסבורגער קאמיטאטע אין דרייא שטעדטען אונד פיערצעהן קליינערן ארטשאפטען קראוואללע פאר־געקאממען, אין דרייא שטעדטען אונד דרייא קליינערען ארטשאפטען מיסטע מאן גגען דיא אינרוהיג-שטיפטער מיט מיליטער-גע־וואלט איינשרייטען. אין אילף ארטשאפטען ווידער איזט דיא אירדנונג דורך דיא צייטונגס-בעפאר־דע אונד דורך דיא מיטהיילונג דער אנשטענדיגען בירגער איינרעכט ערהאלטען וואר־דען. — וויגען דער פרעסבורגער קראוואללע זינד ביהער 164 פערזאנען פרעהאפטעט וואר־דען, דאר־ונטער 17, וועלכע בים דרייטאגהלע בעפרא־פפען וואר־דען. פאן דען פערהאפטעטען זינד נור 42 גענאנגען פרעסבור־גער, דיא אבריגען 122 זינד אנדערערעס ווייטע־רען. דיא בעשעדיגטען יודען פערלאנגען אייגען שא־דען-ערזאטץ אונד בין יעטצט וואר־דען דיא שאדען אן דער הארע פאן 10.500 גולדען אנגעמעלדעט.

פערנער זאמטע דער ווייצע-געשפאן: „אין סענט-אנדרען זינד שאן פאר אייגען וואכען קראוואללע, זאנדערן געוואלד־טהייליגען פאר־געפאללען, דאך נוכט אין דעם מאסע, דאס מיליטערישע וואפפענ-געוואלד נאכהעריג געיעזען ווערד. אבער שאן אם 30. סעפטעמבער נאכטס נאכדם דיא בעיע־נגג אין סענט-אנדרען אייגע זאלכע יכיכטיגג אונד פערבריטיגג אין, דאס מאן מיליטערישע וואפפענ־געוואלד נאך אין דעם מאסע, דאס מיליטערישע וואפפענ-געוואלד נאכהעריג געיעזען ווערד. אבער שאן אם 30. סעפטעמבער נאכטס שלוגען דיא אים פרעסבורגער פערשטעגטען פלוגבלעטער אין דעם ארטע לאנגשטען איהר לאנגע איט אונד אבער־פעלען דא פיגה אזיאטישע פאמיליען, דערען געוואלד, קעללער אונד וואהנונגען דיא אייפפלל־דערטען, אין פאר־גע טעלעגראפישער אם 1-טען אקטאבער אנגעלאנגטער מעלדונג איזט דער בע־ציركס-שטהריכטער אן ארט אונד שטעללע גע־איילט, אים פאר־גע וואפפענ דאס מיליטער איט דעם פיסע. ביא דיזער גלעגענהייט וואר־דען 12 פערזאנען פערהאפטעט, אבער 9 פאן דיזען גע־פאנגענען לאנגטען זיך ווידער לאזמאכען אונד עגטפלוהען. דיזע ווערדען אבער קוריגענטיר־ — אין דער נאכט פאם 1-טען אקטאבער זינד אין וואר־טבערג אונד אין באונג דיא קראוואללע, וועלכע מיט דעם איינשלאגען פאן פענסטערן ווערפען צערסטע פאן דען ארטס-בעהארדען, שפעטער דורך דיא דארטהין עגטזענדעטע מיליטערישע וואפפענ־געוואלד אין וואר־דען, קליינערע קראוואללע לאמען פאר אין אפאטאי-דיאסע, אין שאפ, נאר־מאריאר, שאמפפען, נאד־לעוואר אונד נאראש. — אין מאטר-גיראם האבען דיא פלוגבלע־דער פאן יידישען איינוואהנערן וויין ערפעסס זינד אבער דאנן פאן דען ארטס-בעהארדען צער־שטייט וואר־דען, דער אללערבאשיליכסטע קראוואללע וואר אללא אין לאנגשטין."

אינדעסען, וויא דיא צייטונגען מעלדען, איזט אויך אין טרניו אין בעריישענדער קראוואלל פאר־גע־קאממען. אם אבענד דעם 3-טען אקטאבער האט דא דאס גזינדעל אללע פענסטער דער סינאגאגע אונד דער יידישען שולע, זא וויא דיא פענסטער מעהרערער יידישער אינוואהנער אונטער דעם גע־שרייא: „עלען אישטיצי!" איינגעשלאגען. דאבייא שיעבט מאן נאך דיא שולד איך אייגען יידישען אייניאהנער, נאמענס לייפער, דער דיזען קראוואלל פעראורזאכט העטטע. אייגע ארמע בייערין גינג געמעלד מיט איהרער 6-עהריגען טאכטער פאר דעם געוואלבע דעס לייפער פאר־אביר. דא פיעל עס דעם מטהוהיללגען 12-עהריגען שטיפ-זאהן לייפערס איין, דאס קליינע מעדכען צור זייטע צו שטאפען. דיא מיטטער בעשיערטע זיך בייא לייפער, אבער דיעזער שפיקטע איהר נאך אים געזיכט. דאדורך קאם עס צו אייגער שלעגעריא, בייא וועלכער דיא בייערין פאן לייפער בלוטיג געשלאגען וואורדע. נון עגטשאנט, דא דאמאלס עבען איך וואכטע-מארקט וואר, איין גראסער איפלוף פאר לייפערס געוואלב; לייפער וואורדע פערהאפטעט. דאמיט וואר אבער דאס געזינדעל נוכט צופריעדען, זאנדערן שריע: „איין יודע האט אייגע בריסטען בלוטיג געשלאגען!" אונד מיט דעם רופע: „עלען אישטיצי!" וואר עס אללע פענסטער איין אונד אבערפיעל איך דיא וואהנונגען זאוואהל דעס אר־טהאדאקסען, אלס אויך דעס שאמעס-קוא-ראבבינערס. דעס יידישען ווירטהסהייזער יידיער האבען זיא אויך דיא פענס־טער-ראמען הערייסגערישען. צום גלוקע איזט דאס מיליטער רעגטצייטיג אייגעשרייטען אונד האט דיא רוהיג ווערדע הערגעשטעללט.

דער בירגגרמייסטער פאן וואנ-סערעד טע־לעגראפירט פרייטאג-נאכטס אן דען ווייצע-גע־שפאן, דאס ער דיא אפפענטליכע ארדנונג אהנע מיליטער-געוואלט נוכט מעהר אי־פרעכט עהראל־טען קאننע! דיא געפאהר איזט גראס, וועהאלב ער זאפאר 100 מאלדאטען פערלאנגט. — פאר־לייפ־גג וואורדען דענן אייר 60 מאלדאטען פאן טרניא נאך סערעד געשיקט. —

דער ווייצע-געשפאן דעס פרעסבורגער קאמי־טאטס האט זעממטליכע שטהלריכטער אייפגע־פאהרען. דאס זיא אללע פערהאפטעטען פלוגבל־דער זאפאר אין שטרענגסטעס פערהאר געהטען זאללען. לעגגסטענס איינגעהאלט 8 טאגע מיט דעם ווייצע-געשפאן אין געגייער אי־סייייז דאר־בער גע־גבען ווערדען, וויא פיעלע דער פערהאפטעטען פערהאפטהילט אונד גגען וויא פיעלע דאס ווייטע־רע שטראפגעריכטליכע פערפאהרען איינגעלייטעט ווערדע. — אין פרעסבורג הערשט אפפאללאמענדע רוהע, נאך 6 אזהר אבענדס דארף קיין ווירטהסהייז מעהר אפפען זיין.

וויא פערנער געמעלדעט ווירד, זינד אויך אין דער עסטערייכישען רייכסהעלפטע איינגע קראוואללע פאר־גע־קאממען; אין איינער ווייגער פאר־שטאדט פאנד מאן דען שטראפגע-עקען איינגע פראכאט מיט דער איפשריפט: „גערעכט מיט דענן ווען; טאד דען יודען!" אן דעם איזראעליטישען בעטהייזע דער פאר־שטאדט בריגגשטיי פאנד מאן אם מארגגן דעם 4-טען אקטאבער מ עהרערע פענס־טער איינגעשלאגען. — אויך אין לאמגטיץ (מערען) וואללטען דיא טשעכען אנגרייפפע אויף דיא דאר־טיגגן יודען מאכען, אבער דיא בעהארדען זינד דא רעכטצייטיג איינגעשרייטען אונד האבען איינע איינסדעהנונג דער קראוואללע פערהינדערט.

אום טרגיי ווירד פאלגענדעס געשריבען: איין יידישער קיפאמאן. נאמענס לויפער, גערעטה נעסטערן (דיענסטאג) מיט איינער אבסטלערן אין שטייט אונד פרינגלטע דיזזלבע. דיעס פעראנ-לאסטע גון איינען גראסען פאלקס-אויפלויף. פאר דעם געוואלבע לויפערס ווארען מעהר אלס 500 פערזאנען פערזאמטלט, וועלכע אין איהרער גראס-טען וואוטה שריען: „עליען אישטוציי!“ — „ניעדער מיט דען יודען!“ — זיא דראנגען אין דאס געוואלב אונד וואללטען דען לויפער אין שטיקע צערריסען. גלייכלידערוויזע קאם דער רייכסטאגס-דעפוטירטע הערר פאנטאגעק, נאך רעכטצייטיג אן, אום איין גראסערעס אונגליק צו פערהינדערן. טראטצדעם דיזערן דיא אנרוהען פארט אונד זינד זייטענס דער בעדארדען דיא ריזענסטען אנשטרענגונגען נאט-היג, אום דען אויפזהר נידערצוהאלטען.

איך אום פעהער-עדיהאזא (מארמאראשער קאמיטאט) ווערדען יודען-הטעצען געמעלדעט: דאס געזינדעל ראטטעטעט זיך אין פעהערעד-האזא צוזאממען אונד צאג מיט וויסטס געשייא דורך אללע גאססען דעם ארטעס. פעלגע יודען-הייזער ווארדען געפלינדערט. איינע באנדע זאמ-מעלטע זיך פאר דער סינאגאגע אונד צערטרים-מערטע דיא פענסטער דערזעלבען מיט שטיינווארפען. אין געוואלב ווארדע דא גענצליך איינגערייסט, אונד דערר געוואלבער מיטהאנדערלט. פאן איינער אינשריישענדען בעהארדע וואר דא קיינע שפור; — אללא גאנץ וויא אין רוסלאנד.

וויא אום פראג טעלענראפירט ווירד, ריכטען יעטצט דיא טשעכען איינען דרינגענדען אויפרוף אן דיא יודען, ביא דען רייכסטאגס-וואהלען אונד ביא אללען אנדערען גלעלגענהייטען נור מיט דען טשע-כען צו שטיממען אונד זיך איבערהויפט נור מיט דען טשעכען. גיכט אבער מיט דען דייטשען צו פערבינדען; דענן זאגטס ווירדע עס איהנען זא ער-געהען, וויא אין פעסבורג. דיא יודען זינד אדנגהן גענוג אלס סעמיטען פערהאסט, וואצו זאללען זיא זיך נאך ביא דען טשעכען איך אלס דייטשע פער-האסט מאכען! (אללא אויך) דיא טשעכען וואללען עס דען רוסישען ברידערן נאכמאכען, אום עבענפאללס יודען-קראוואללע וויעדער הערפצובעשוואיען.

איך הייר אין פעסט זיכטען איינגע אנטי-סעמיטען יודען-העטצערייען פלאקאטע צו פער-בריטען. דיזזלבען ווארדען אבער רעכטצייטיג דאראן פערהינדערט אונד פערהאפטעט. איבריגענס האבען זיך הייר דיא אנטי-סעמיטען זעהר פער-רעכנט; זיא האבען זיא פארגעסטערן נאכט אין דער קאנגס-נאססע איינען יודען-קראוואלל הערייפ-בעשוואיען וואללען, פערגאסען אבער דאביא, דאס דא מיסטענס שווארצע אונד טאפפערע יודען וואהנען — אונד דיא אנטי-סעמיטען ווארדען דא דענן אויך זא טיכטיג דורכגעפרעגעלט. דאס איהנען פיר לאנגע צייט דיא לוסט צור קראוואלל-מאכע-רייא פערגעהען דיפטעט.

פערלאזונג

1) דער 1854-ער לאזע.

ביא דער אם 2. אקטאבער 1882 פארגענאמ-מענען ציעהונג וואורדען פאלגענדע סערין געצאג-גען: 1 15 93 190 418 653 696 730 1207 1213 1618 1664 1828 1990 2168 2234 2458 2524 2554 2555 2582 2636 2683 2771 2890 2909 3035 3053 3053 3107 3155 3231 3314 3410 3572 4334 3897 3903 אונד 3920, פאן דיעזען פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 40000 גולד. אויף ס' 720 נו' 35; דער 2-טע טרעפפער מיט 5000 גולדען אויף ס' 3897 נו' 15. פערנער געוואנגען: יע 2000 גולדען ס' 696 נו' 16, ס' 1213 נו' 2, ס' 2771 נו' 33, ס' 3572 נו' 26, ס' 3920 נו' 11; יע 1000 גולד. ס' 720 נו' 41, ס' 2524 נו' 17, ס' 2603 נו' 45, ס' 3155 נו' 33 אונד ס' 3334 נו' 36.

2) דער ווייטערער לאזע.

ביא דער אם 2. אקטאבער פארגענאממע-נען ציעהונג וואורדען פאלגענדע סערין געצאגען: 87 248 388 603 887 981 1113 1283 2017 2299 2696 אונד 2979. פאן דיעזען פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 20000 גולדען אויף ס' 87 נומ' 42; דער 2-טע טרעפפער מיט 3000 גולדען אויף ס' 2979 נו' 1 — אונד דער 3-טע טרעפפער מיט 1000 גולד' אויף 2979 נו' 15; פערנער געוואנגען: יע 1000 גולדען ס' 87 נו' 59, ס' 887 נו' 76, ס' 1113 נו' 21, ס' 1283 נו' 89 אונד ס' 2696 נו' 68; יע 350 גולד' ס' 248 נומ' 10, ס' 603 נו' 50 90, ס' 887 נו' 43 54, ס' 981 נו' 6, ס' 1113 נו' 66, ס' 1283 נומ' 53, ס' 2017 נו' 86 אונד ס' 2696 נומ' 38 59 אונד 85.

אויף אללע איבריגען פערלאזונען סערין פיעל דער גערינגסטע געווינן פאן יע 130 גולד.

3) דער ריזאל-לאזע.

ביא דער אם 2. אקטאבער 1882 פארגענאממע-נען ציעהונג וואורדען פאלגענדע סערין געצאגען: 47 57 94 286 432 437 464 567 633 653 766 857 1202 1246 1338 1359 1405 1745 1870 2045 2235 2269 2329 2361 2431 2499 2536 2661 2675 2027 2962 3076 3132 3304 3330 3513 אונד 3963. — פאן דיעזען סערין פיעל דער הויפטטרעפפער מיט 15000 גולד. אויף ס' 2499 נו' 2; דער 3-טע טרעפפער מיט 3000 גולדען אויף ס' 3963 נומ' 25 — אונד דער 3-טע טרעפפער מיט 1500 גולדען אויף ס' 1246 נו' 32; פערנער געווינגען: יע 400 גולדען ס' 2962 נו' 12, ס' 3963 נו' 21; יע 200 גולדען ס' 437 נו' 28 45, ס' 2045 נו' 43; יע 100 גולדען ס' 47 נו' 32, ס' 2235 נו' 28 32, ס' 2431 נו' 9, ס' 2536 נו' 33, ס' 2927 נו' 21; יע 50 ווענען דער מארגינען אונד איבערמארגינען הייליגען פייערטאגע מום אונזער פייטאג-בלאטט אויך דיעסמאל נאך וועגבליבען. אונזער געכסטעס בלאטט ערשיינט מאנטאג א"ה.

זאללטע זיך אינצווישען וויכטיגעס עראיגנען, גע-בען ווער שאן זאגנטאג אין האלבעס בלאטט הערויס.

נעשעפטסבעריכט.

פעסטער פייזיץ.

נעטרייד-געשעפט. פאן ווייצען ווארגעמערן פיעל צו מארקטע געבראכט דער פערקויף ווארגוט. 30000 מעטצ' ווארדען פערקויפט.

ווייצ עץן, טהיס- (נייע) 100 מטרצ' 82. ק' 9,70 גולד. 1200 מטרצ' 80'5 ק' 9,77½ גול. 600 מטרצ' 80.5 קילא 9'65 גולד. 100 מטצ' 80.7 קילא 9,60 גולד. — 100 מעטצ'-צענטנער 81. קלאגראמס 9'65 גול. 1400 מרצ' 80, קילא, 9'40 גולד, 100 מעטרצ' 80 קילא 9.70 גול. 300 מטצ' 79.5 ק' 9.60 גול. 400 מעטצ' 79'5 קילא 9'55 גול. פערטער באדען 300 מעטערצ' 82,5 קילא 9,85 גולד. — ווייטענבוירגער 700 מצר. 81 ק' 9.70 גול. 1600 79, ק' 9.60 גול. באנאטער 200 מטרצ. 81 קילא' 9,50 גול. 200 מטרצ' 80'5 ק' 9.40 גול. 100 מעטרצ' 79' קילא —,9 גולדען. — (אללעס פער 100 קילא.)

נערסטע (נייא) 5,90—7.30 גולד.

וויינער פרייזע.

וויינער שלאכט-פיעהמארקט. דער אויפ-טריעב אויף דעם וויינער שלאכט-פיעהמארקט אם 2-טען די מ. בעטרוג 3040 שטיק. דאפאן ווארען: 2022 אונגאריישע, 681 פאלנישע אונד 337 דייטשע, דיא פרייזע שטעללטען זיך פער 100 ק': אונגאריישע מאסט-אכסען 58 — 64. גול. פאלנישע 58—,62 גולד. דייטשע 55 — 64. גולדען.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר'י רייז.

קאָנכורז.

אין דער היעזיגען ארטהאדאקסען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט יודיק, בעל תפלה ובעל קורא צו בעזעטצען. דער ציגלייד איין טיכ-טיגער בעל הוראה זיין מום אונד דאס מאטריקעל-פיהרען פערשטעהט, מיט דעם 13-טען אקטאבער צו בעזעטצען. יאהרעס-געהאלט פאן 300 גולדען נעבסט פייער וואהנונג. בעווערבער אום דיעזע שטעללע מיסען מיט קבלות אונד התרות פאן גאזיי זמנינו פערזעהען זיין אונד זיך ביים געפער-טיגטען פארשטאנדע בז צום 4-טען אקטאבער מעלדען. — נור דעם אקצעפטירטען ווערדען דיא רייזע-שפעזען פערגיטיגט. — איין מוהל ווירד בע-פארצוגט.

עדיעק (האידי קאמיטאט) 1882.

1—3 יאקאב הערץ, פארשטעהער.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פריכטע	קוואלטעט	פער פ"ר. הקטאל.	פער קילאגראמם 100
	נאדר-אונגארישער		
		75	. .
		76	. .
		77	. .
		78	8.55 — 8.60
		79	8.70 — 8.75
		80	8.80 — 8.85
		81	8.90— 8,95
	סעמטער-נאדרז (נייא)	75	. .
		76	. .
		77	. .
		78	9.10 — 9.25
		79	9.30 — 9.40
		80	9.45 — 9.50
		81	9.55 — 9.60
	טריס	75	. .
		76	. .
		77	. .
		78	9.10 — 9.25
		79	9.30 — 9.40
		80	9.45 — 9.50
		81	9.55 — 9.60
	וויסענבורגער	76	. .
		77	. .
		78	9.10 — 9.25
		79	9.30 — 9.40
		80	9.45 — 9.50
		81	9.55 — 9.60

פריכטע		פער פ"ר. הקטאל.	100 קילאגראמם
קארן		70 —	7.10 — 6.80
נערסטע פאלש		62	—.—
נערסטע פיעשער		62	6.35 — 6.10
האפער		40	6.20 — 5.90
קוקורוץ מאגאשער		75	7.80 — 7.20
אנדערע		73	7.75 — 7.70
הייזע		—	—.—
וויצען	פעי הערבסט		8.92
			—.—
			—.—
קוקורוץ			—.—
נערסטע			—.—
האפער	פעי הערבסט		6.12
			—.—
	רעפס		—.—

באללען-מעהל		קי. אל.
	טעמפער 0	20 50
	1	20 —
	2	19 50
	3	18 80
	4	18 40
	5	17 40
	6	16 30
	7	14 50
	8	12 50
	8½	9 50
ווייסרוגען: אלטע מעטרעטע פרימרעלע		32 50
	נייע קאמפעלע	29 75

דער באללען מעהל צו 100 קילאגראמם אום זאק

קורז-טאבעללע פאם 3 אקטאבער

געלד-קורז	קי. אל.
וילבער-אשיג	— 100
הולאנדיש	5 64
קסטרייך-אונגארישע 8 גולדען גולד-וויילדיש	
שטיק (20 פראנקס)	9 44
נאפאלעאנדאר	9 44
רוסישע רייסבאנקנאטען	58 25
(20 מארקשטיק	11 66
מאטיר-דוקאט	1 18

לאזע.	קי. אל.
1854-ער 4 פערצענטיגע שטאאטס-לאזע	— 120
1860-ער „ נאנצע	130 50
רעסטע „ האלבע	134 50
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	— 170
רעסטע „ 50	— 169
קאסא רעגולירונג	— 34
פרעמדן-לאזע	— 28
קרעדיט-לאזע	— 174
קלאר-לאזע צו 40 גולדען	— 41
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	— 109
רומענישע-אבלאזונג-אבליגאציאנען	— 23
אונבארער לאזע	— 19
קזנלקוישע לאזע צו 10 גולדען	19 75
קראיזער לאזע „ 20 „	40 —
אלגעמיינע לאזע „ 40 „	38 —
מאלאזי לאזע „ 40 „	20 —
רודולפס-לאזע „ 10 „	54 —
מאלם-לאזע „ 40 „	24 —
אלאצבוירגער לאזע „ 20 „	47 —
פס.-נינגאס לאזע „ 40 „	

	קי. אל.
פאאנטלוים לאזע צו 20 גולד'	— 24
פרינסטער לאזע „ 100 „	— 127
רעסטע „ 50 „	— 63
וואלדשטיין-לאזע „ 20 „	28 50
ווינער שוראטשי-לאזע 20 „	— 39
אונגארישע-פרעמדן-לאזע צו 100 גולד	118 25
פרייס-מאהל-לאזע	— 110
וויינער-לאזע	125 75

ווערטד-פאפיערע	קי. אל.
אונגארישע גאלדרענטע 6%	119 30
רעסטע צו 4 פערצענט	87 90
אונגארישע מאפיר-רענטע	86 80
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	98 50
פעסטער באנאטער	— 95
לעבענסבריעפע	— 99
פרעמדן-לאזע	102 —
בוקאוינער	100 50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	135 —
אונגארישע רעד אונגארישען באהנען	97 50
קרעדיט צו 5 אינטאלט פערצענט	— 101
דער אונגארישען הויפטסטאדט באנק צו 5½ פערצענט	102 75
דער אונגארישען אללגעמיינען באהנען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 אינטאלט פערצענט	98 50
דער אסטבאהן	90 30
דער נארד-אסטבאהן	— 164

Eigenthümer und verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1882 — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

פּאַמיליע אנגעזיכטס זאָלבער בעשלייגענען לייכט דענקען, אבער עס בלייבט נאָך ניכט דאַכ״א. איינע שטיינע שפּעטער הייסט געמליך איין וואגען פאַר דער שניידער-ווערקשאַפט, איס וועלכעס צווייא פאַלציי-קאַמיסעריע אינ איין געוואָהנליכער בירגער שטיגען. איינער דער קאָמיסעריע פאַר-דערטיט דען ראַטינעצקי זאָגליך איף, איהם צו פאַרגען, דיא פּרייא ראַטינעצקי פיעל איס שרעקען אין אהנמאַכט. אלס מאַן זיא ווידער צים בע-וואוסטזיין געבראַכט, דא זאַגטע איהר איינער דער קאָמיסעריע: „געשטעהען זיא דאָך, דאס דיא ווען דעם מערבען בלוט גענאָמען, דא פון זאַגסט שלעכט אויפגעפאַלען ווידער, דער מיט מיר געקאָמ-מענע בירגער גראַבט עבען צו יענער באַנדע, דיא הויטע נאַכט איינען ווידער-קראַיאַלל שטיפטען ווילל, דיעזער קראַיאַלל קאָנגטע נור דאַדורך פערהיטעט ווערדען, ווענן זיא דא דיא ״אַהרהיט״ איינגעשטע-הען זאָללען״! — דיא אייטע האַטטע ניכטס, וואס זיא געשטעהען זאָללטע, זיא בענאַכ זיך דא-דער מיט דעם קאָמיסעער צור פאָליציי, וואָ זיא נור דיא ״אַהרהיט״ ווייערלעטע, דאַסס דאס מערבען ביי דער אינגלאַסיגג איס דער ווערקשאַפט געזוכט אונד פּרייט וואָר. — נון אַבר איינען ווידער-קראַיאַלל מיט דעם מערבען צוזאַמען אינד עריכטע עס אינד ערעטע דעמזולבען צו, אידם דיא ״אַהרהיט״ צו זאַגען, דא זאַגטס נאָכט אינד דאס גערוכט עס ווהר שטיר-גע בעשטראַפען ווערדען. — דאס מערבען געשטאַנד אלסבאלד, דאַסס דאס נאַכגע נור פון איהרער טאַנטע אנגעשטעלט זיא, וועלכע אן דעם יידישען שנידער אינגע וואָללטע. — דיא אייטע אַבגעזאָגט ווידער נון זאַגליך פּרייגעלאַסטע, וועהרעגד דאס מערבען אינד איהרע טאַנטע פאַרליפּג אין דאַס זיך בעפינדען. (דא ווייס דער פאַלל, איס דעם לייכט אין גראַסעס בלוט-בראַנד זיך העטטע עגטוויקעלן קאָנגען! עס איזט ניכט אינמאָגלי, דאס אינזערע אינגאַרשען אנט-סעמיטען איך הייבע איהרע איהרע דאנד אים שפּעלע האַבען. זיא נוט, וויא זיא איהרע פלוט-ווערדיגע טהעטיגקייט איך נאָך דייטשלאנד איס־עריהטען, זיא איזט עס ניכט אינמאָגלי. דאס זיא איך אין רומעניען גענען דיא ווידען ווהלען! — דיא שלעכטיגקייט דיעזער באַנדע איזט עבען איינע גרענצענלאָזיג!)

* (פּ ו ד ע נ-ה ע ט צ ע ר י ש ע נ ר א-פּ ע ן.) וויא אויס פּעסבּרג געשריעבען ווירד, זיך עס איינגעשליך נור צווייא גראַפען, וועלכע דאַרט דיא נאַכגע ווידע-העטצע אנגעשטעטצט. איינער דיעזער גראַפען איזט אים אויך מיט זיך אַפּ פאַן ווידען נעלר איסלי־הען. נאָך מיטטע פאַרגען מאַ-נאַסס האט זיך דיעזער אימע גראַף פאַן איינעם

כער דעם גבריאל נעהאָרטע. ער פּיהרטע מיט זיך איינען נאָפּהיר״. אים בעקען גנעזיר צו אינשריטען, דורך דאס באַהרען קאַם ער איף איינען שטיין, ביא דעסטע אנ-בליקע ער פאַר פיירדע לוט איפשייען וואָללטע. פלאַטליך וואַרדע ער אן דיעזע אביגס דורך איינען הראַנקאָמטע-דען מאַן נעשטאַרט; — עס וואַר גבריאל.

דומקין קאָנגטע דען גבריאל וואָאָרט ערקענען, ווייל גבריאל נאָך אומטע יא שליכט אינד איינפאַך ווא ציפאַר וואַר; אבער נאָכדעם ער מעהר נון נכט דעם דומקין מיט עראַנען, ווייל איס דומקין מיטטלעריוויילע דורך יענען ווכטהרס אין נאָסער שאַפטליכער מאַן נעוואָרדען. מאַן קאָנגטע אין איהם נכט מעהר יענען דומקין אויס דער הונ-נערשלוכט ערקענען.

דומקין צייגטע נאָר קיינע איכעראַשונג בים אנ-בליקע גבריאל׳ס, אָנדערן שפּאַר, אלס אָב ער נאָך אין זיינער שייב-שטיבע ווערע, אין קרעגטס פּאַקעטען גע-שעפּפּט-מאַגע, אינדעם ער דעם גבריאל אנזעט: „איך בין הייר בלאָס אין נעשעפּפּט-אנגעלעגענהייטען, איך קענגע איך יעהר וואָהל, קענגע איהר מיך?

„נאָטט עראַטמע זיך מיינע! (ריף גבריאל) דיעזע שטיטטע; עס איזט פעטע!״

„נ״אַ! נ״אַ! איינע אלטע נעשיכטע! לאַסטען ווייר דאס! איך בין בעשעפּטיגט: איך מיס נאָך דיעזע שנעלל אבפאהרען — איך מאַכטע איהנען אבער דיא דאס לאנד אבקייפען — פּרייליך וואָללטע איך נור צוויפּפּס וויסטען, אָב דיעזעס לאנד שטיינע רעכטליך איהנען נעהאָרט.״

„איך פערשטעהע זיא נכט. זיא שפּרעכען צו קוריין; איך בעטטע, מיס מיר דייטליכער צו שפּרעכען!״

„נכטס, דאס איך וויסטע. זיא ליעגט מיס איינע יונגען מאַנגע דאַפען; זיא איס וואהרשיינליך טאָרט.״

דאַסס אילטע דומקין וויסטע, אבער דא קאַם איהם איך שאָן גבריאלס פּרייא, דכורה, עגטגעגען.

דכורה פּיהרטע איהן אין איהר טעפּפּאַנגס-צימטער; אבער איך דיעזע שאַנגע יונגען פּרייא נעגעגאיבער שפּיל-טע דומקין נכט דען גאַלאַנטען האָפמאַכער, וואָרען דען טראָקענען נעשעפּפּטמאַן.

„אלזא מיינע וועהרטע דאַמע, (זאַגטע פּעפּפּ) איך ליעבע עס, נעטע נאַכריכטען אין איינעגער פּעריאָן צו בייגי-גען. דיא שטיינע, דיא זיא מיר צור פּאַבע שיקטען, ווהר פאַן גראַפען נאַטיפּאַרטען אנשעריכט וואָרדען; זיא פאַנדען אבער אין דענגעלבען קיין גאָלד — וואָרדען זיל-בען: — ערשרעקען זיא נכט, איך דאס איטט קיינע קלאַ-גענקיט: 80 פּרעצענט פאַן דיעזען שטיינען, אלזא ¹/₄, איס ווילבער.״ —

דכורה וואַר הייפאַן איף דאס פּרייגנעטע אבער-ראַשט; דומקין רעכטעט אבער שנעלל אן: זיא דיא פּרא-גע: „נון, וואס האבען זיא מיר פאַרצושלאַגען? איך האבע נכט פיעל צייט.״

„איך וויס נכט (זאַגטע דכורה). איך בין נאָך נכט דאַצו נעקאָמען, הערציבער נאַכצוזעהען.״

„נון איך וויל איהנען אין איהרע נעראַנקען הע-רוטהעלפען. (זאַגטע דומקין) אכטציג פּרעצענט ווילבער אין שטיינען הייסט וואָהל זעהר פיעל; אבער דאַצו, אוס איין ווילבער-בערגזעהרק אין בעטרייב צו זעטצען, מוס מאַן זעהר פיעל געלד האבען, בייגאַהע איין גאַנצעס גאָלד-בערגווערק; (פאַרזעטצונג פאָלגט.)

„נון! נון! זיא האבען מיר יא איינגע שטיינע פאַן דיעזעס מאַדען נאָך סאַנ-פּראַנסיסקאָ צור פּאַבע געשיקט; איך האבע דיעזע ווירך דיא קענגע דער מיגזאַלזען וויס-סענשאַפטליך אנשעריכטען לאַסטען.״

„וואס פּיר שטיינע? איך וויס פאַן נכטס.״

„אך יא! דיא שטיינע, וועלכע אהרע פּרייא מיר געשיקט האט?״

„מיינע פּרייא! יא, זיא האט איהרע איינגען גהרייס-נעסס, זיא פּערשטעהט בעסטע צו האנדעלן; וואָללען זיא זיך צו איהר בעגעבען, איך דענקע, זיא האט מיר עשיאס דאַפאַן גנאַנט — עשיאס פאַן שטיינען נאָך סאַנ פּראַנסיסקאָ צור פּאַבע צו זענדען — אבער איך קאַם נכט ראַצו, מיך וויטער דאַרום צו קומטען; זיא מהען בעסטע, מיס איהר עלבסט צו ״ערגען!״

„אבער איך האבע נכט פיעל צייט; איך מיס באלד וועג; מאַכען ווייר מיס איינאנדער דאס נעשעפּפּ אב!״

„נון! נון! דאַפאַן פּערשטעהע איך נכטס; דאַפאַן מוסטען זיא נור מיס מיינער פּרייא ווערדען.״

דיעסמאל איזט דעם שלעמיעל דיינע „פּאַנטאָפּפּל-מאַנשאַפּפּ״ צו נעטע נעקאָמטען, דען דומקין מוסטע זיך נון וויטערליך אן דיא פּרייא ווענדען, אָהנע אין דער שנעל-ליגקייט פאַן גבריאל דאס לאנד אבשאַכען צו קאָנגען.

אלס דומקין יעהר נעשעפּפּט דאַפאַנלוטפּען וואָללטע, היעלט איהן נאָך גבריאל מיט דער פּאַנגע צוריק: „האַבען זיא נע עשיאס פאַן מיינער שוועסטער ווילע קאָהן נעהאָרט? זיא עראַנגען זיך וואָהל איהרער נאָך אויס דער הונגערי-שלוכט; האַבען זיא נכטס פאַן איהר נעהאָרט?״

יודען 1000 גילדען אויסגעלעהען, וועלכע סומטע ער עבען נור צור אנשטעפּטונג דער יודען-קראַיאַללע אין פּעסבּרג פערווענדעטע.

* (קורץ אבגעוועזען.) וויא ווייט וויסטען, האט אייך דער ניעדער-עסטער-רייכיש לאנדטאג זיינען אישטיצי, נור הייסט ער דאַרט שאַנערער. אין דער זטצונג דעם נידער-עסטערריכיש לאנדטאגס פאַן 7-טען אָקטאָ-בער בראַכטע שאַנערער איינע פּעטיציאָן איין, אין וועלכער דער לאנדטאג ערזוכט ווירד, דיא אנגעלע-גענהייט דער יודען זיא צו אָרדענען, דאס דיעזע נכט דער איבערגען בלוט גענאָמען, דא פון זאַגסט אַללען, דענן ווענן דער לאנדטאג דער בעפאַלקע-רונג קיינע אכהילפע גגען דיא יודען פערשאַפען ווירד, זא ווירד זיא דאַסזעלבע נאָכען מיסען, וואס דיא בעפאַלקערונג פאַן קיעוו, באַלטא אינד פּרעס-בירג גגען דיא יודען געטהאַן. — דער לאנדטאגס-פּעזידיגנט אינגטערבראַך דיעזע רעדע מיט דער בעמערקונג: זאָלכע וואָרטע דירפען אין איינער גזעזעצגעבענדען פערזאַמלונג נכט גשפּראָכען ווערדען, אינד נאַכדעם איף דער דעפּיטירטע ווייט-לאַף גגען שאַנערער אינד פּיר דיא יודען גשפּראָ-כען, וואָרדע שאַנערער מיט דיעזער פּעטיציאָן קורץ אבגעווענדען אינד מאַן גגע צור טאַגעס-אָרדגונג אבער. — וויא אויס בערלין גגמעלדעט ווירד, וואָר-דע איך דער דאַרטיגע אישטיצי, נעמליך דער האַפּ-פּערדער שטאָקער, איף איינע דערארטיגע וויזע קורץ אבגעווענען, שטאָקער בעהאַפּטעט נעמליך אין דיעזער רעטצטען רעדע פאַר דיעגען וועלכען, דאס ער קיין אנשטיפּטער דער יודען-הטעטצרייטען וויא, הערייט העלט נין דען נכטס ווייטער דעפּיטירטע, הערה רבינער, איגע רעדע, אין וועלכער ער זאגטע: „שטאָקער איזט אים קיין האאר בעססער, אלס דיא פּרעסבּרגער יודען-פּרעדיגער, אינד ווענן עס הייר אין דייטשלאנד צו קיינער יודען-פּרעדיגונג גגקאָמטען איזט, זא האבען ווייר דיעס נור אינזערער בילדונג צו פּערדאַנקען. דיא בילדונג דער דייטשען בעפאַלקערונג לאַסט עס הייר נכט צו, זאָלכען אויסשרייטונגען קאָמטען, וויא אין אינגאַרן. דאָך מיס איך דער אינ-גאַרישען רעגיערונג גערעכטיגקייט ווידערפאַהרען לאַסטען. אין אינגאַרן הערשטע קיין מיגיסטער אינגע יודען-הערצערייטע רעדע אינד אַרם שטאָ-קער זיינע יודען-הערצערייטע רעדע פאַר דיעגען וועהלען הייעלט: שטאָקער האט דיא פּרעכרייט, זיך איף אינזער קאַיזער-הייז צו בעריפען. ווייס ער דענן נכט, דאס גגראַדע אינזער קראָנפּרינץ שטאָקערס טרייבען פּיר איינע שמאַך דער דייטשען נאַציאָן ערקלערטע!״ — זא שפּראַך הייר רכטער

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (אויס דעם אונגאַרישן ריכטאַג.) דער אונגאַרישע רייכסטאַג איז, ווי ווייט בעריכט אנגעקומען, דאָנערסטאָג, דען 5-טען אָקטאָבער, ווידער עראָפנט וואָרן. ביי דיזער עראָפנונג-זיצונג וואָרן אויך זערה פעלע פרעמדע צישער אויף דען גאַלערען, אינדעם מאַן גלייכצייטיג, דאס שאַן אין דיזער זיצונג דיא עראָיגנסס דער לעצטען מאָנאַט אינדוואַכען, וויא דיא טיפא-עסלערע געשיכטע, דיא קראַוואַלע אים פרעסבורגער קאָמיטאַט אונד דיא ווידערגעגעבייט אים אַלגעמיינען צור שפּאַנע קאָמטען ווידען. אבער מאַן מיישטע זיך, דענ דער וואָרדען בלאָס, וויא ביי ווידער עראָפנונגס-זיצונג, איינגע פאָרמעלע אנגעלעגענהייטען ער לעדיגט איר דער אינצווישען פערשוואָרענען דעפּיטען ערזעצונג, — דיעסמאַל האַטטע אויך דער אונגאַרישע רייכסטאַג אבער דען פערשוואָרענען בעגען האַנדעל-מיניסטער סענדע זיין בעליידיגונגס-פּרעכיך וואָרדען אויך נאָך דיא פעטיציאָנען, וועלכע אינגעשיקט פאָן דען קאָמיטאַטען אין דען רייכסטאַג אין שיפּאַנע אין דען גלייכען וויזדי, נאָך דעם פּרעסבורגער קאָמיטאַט אינגעלעגט פאָן דען מיניסטער סאָ. דיעזען בעפינדעט זיך אויך אינע פעטיציאָן דער באַלטש יוגען פערדיגונגס דער אינוואַלידען אונד סאָלדאַטען רוסישער ווידען. (אלס אב עס עטצט דיא רוסישען ווידען גלייסטען ווירדי, נאָך דעם פּרעסבורגער קאָמיטאַט אינגעלעגט אין דען אונגאַרן: פאָם דעגען אונטער דיא טרייפּע) פערנער בעפאַנד זיך אונטער דיזען פעטיציאָנען אויך אינע בעשווערדע דעם העזעטער קאָמיטאַטס נעגען דען מיניסטער טיסאַ, ווייל ער דיא נעגען ווידען גערעכטיגטע העטצע-שרייבען מיט בעשלאַג בעלעגען ליעס. — (דיא איסערסט לינקע זאַגט נעמליך: אָהנע פאָרבאַנגענגע פערהאַנדלונג אינעם פּרעסבורגער-טעם האַט דער מיניסטער קיין רעכט, בכלל צו קאָנפיסקירען; דער ליבעראַל דיא איסערסט לינקע אויך אינע אינטערפּעללאַציאָן אין מיניסטער טיסאַ רוכטען, גלייכצייטיג ווייל אויך דיא איסערסט לינקע דען מיניסטער טיסאַ דאַרבער אינטערפּעללירען ווייט אַר דאַס שטאַטראָס אים פּרעסבורגער קאָמיטאַט אינגעגעבטיג פערקונדען וואָללטע, דאַ נאָך דעם נעזעטצע דער מיניסטער דיעס נור דאַנן טהון קאָנן, וועגן ער צוערסט אָפּן דעם בעריכטפּלאַץ דען קאָמיטאַט הערצע אינפאָרמירט. דיא איסערסט לינקע צייגט זיך דאָך עטוואָס אונזיכער מיטיש, טראָטצדעם אידר פּרעזידענט, הערר מאָטשאַרי, איינען טאָג פאָר דער רייכסטאָגס-עראָפנונג, אים נאַמען דער פאַרטיא דיא ערקלעריונג אבגעגעבען, דאס דיא איסערסט-לינקע ניכט אנטסטיטיש איזט! — איך אישטיצי וואָר אין דיזער ערעפנונגס-זיצונג, ער טראַט מיט איינעם נעוויססען שטאָלצע אין דען זיטצונגס-זאַאל, אלס אב ער זאַגען וואָללטע: זערעט הער! וואס איך וועהרער דער רייכסטאָגס-פּרעזיגען גלייסטעט! — דער דעמוטיגטע באַראָט רעף אים אויך שפּאַטיטיש צו: „נין, דיא האַסט דא אינע שאַנע ווירטשאַפט געמאַכט!“ — אישטיצי לעבעלטע — אינד בענאַט זיך ניכט איך זיינען פּרעהערען זיטען אינטערד דיא רעגיערונגס-פּאַרטיא, זאָנדערן נאָך דער זיטע דער נעמעסיגטען אָפּפּאָזיציאָן. דענן וויא בעקאַנגט, איזט אישטיצי נאָך יענעם פאַרפאַללע מיט וואַרטמאַן פאָם קלוב דער רעגיערונגס-פּאַרטיא אינטעגרעטען. ער איזט עטצט גין אין פּאַרטיאַלזיע, קיין רעכטער אינד קיין לינקער — אינד ער בילדעט פּעללייכט מיט אָנאַדי, אזאַן שטאַנד עמעריך סאַלאַי אינד ווערדאָיאַ אינע ווידערפּרעסטער-פּאַרטיא. אבער ריכטיג, אָנאַדי אין אין דיזע זיטען עטטען זיטצונג ניכט ערשיענען; יא מאַן וואַרטע נאָר ניכט, וויא ער הינגעקאָמען; מאַן הערלט אין פיר פערשיאַנדען; ער וואַר נעמליך זאַגאַר נאָך שווערען מיט דעם בילדע דער עסטער שאָלומאַ-שי נעריזיט — אונד דא וואַר שאַן דיא זאַגע פּרעבריטשען, דיא ווידען העטטען אין אין דער ריזיג מוזאַמטע דעם בילדע דער עסטער שאָלומאַשי בעדיטשען. — אבער צור גראַסטען פריידע דער אנטסטעמטען וואַר אָנאַדי שאַן מאַנס דאַרייס צום פאַרשיינען געקאָמען.

* (רעגעלונג דער יידישען געמיינדע-פערהעלטניסס אין גאַליציע.) דיא פערלייטונגען, דיא דער דעפּיטעט דעם גאַליצישען לאַנדטאָגס בעטרעפען, מעריגאַיטש, נעגען דיא יודען ערהאָבען, האַבען זיך אין איינען זעגען פערוואַנדעלט. דער אייסיס דעם לאַנדטאָגס האַט נעמליך אין פאָלגע דיזער פערלייטונגען פאָלגענדען בעשלוס געפאַסט: „דיא רעגיערונג איזט איינפאַרדערן, איינע רעגעלונג דער קאָנפעסיאָנעללען פערהעלטניסס דער יידישען נעמיינדען אין גאַליציען דורכ אינאַנזיריען; דאס מיס דיא קולטוסגעמיינדען זאָ אָנאַנזיריען, דאס דיזעלבען אָרט טרעטיגייט עבען בלאָס אויף דען קולטוס בעשטעגנען אַלען אינד אין דיא פאַרשיען אינד בריגעלבען רעכטע אחדיר אנגעראַנגען זיך ניכט הייראַטען!“ — דיזע אייפאַרדערונג איזט וואָהל דורכעל געפאַסט. אַלליין זאָ פיל איזט גייס, דאס קיינע פאַרטיא אים יידענטהומ עטוואָס אנזאָגען האַט, יעגן דיא פערהעלטניסס דער קולטוס-געמיינדען אינמאַל ענדלטיג נעריגעלט ווערדען, זאָ דאס מאַן דען ווייטגעבען, דאס דיא אייסערסט-לינקע ניכט אנטסטיטיש איזט! — איך אישטיצי וואָר אין דיזער ערעפנונגס-זיטצונג, ער טראַט מיט איינעם נעוויססען שטאָלצע אין דען זיטצונגס-זאַאל, אלס אב ער זאַגען וואָללטע: זערעט הער! וואס איך וועהרער דער רייכסטאָגס-פּרעזיגען גלייסטעט! — דער דעמוטיגטע באַראָט רעף אים אויך שפּאַטיטיש צו: „נין, דיא האַסט דא אינע שאַנע ווירטשאַפט געמאַכט!“ — אישטיצי לעבעלטע — אינד בענאַט זיך ניכט איך זיינען פּרעהערען זיטען אינטערד דיא רעגיערונגס-פּאַרטיא, זאָנדערן נאָך דער זיטע דער נעמעסיגטען אָפּפּאָזיציאָן. דענן וויא בעקאַנגט, איזט אישטיצי נאָך יענעם פאַרפאַללע מיט וואַרטמאַן פאָם קלוב דער רעגיערונגס-פּאַרטיא אינטעגרעטען. ער איזט עטצט גין אין פּאַרטיאַלזיע, קיין רעכטער אינד קיין לינקער — אינד ער בילדעט פּעללייכט מיט אָנאַדי, אזאַן שטאַנד עמעריך סאַלאַי אינד ווערדאָיאַ אינע ווידערפּרעסטער-פּאַרטיא. אבער ריכטיג, אָנאַדי אין אין דיזע זיטען עטטען זיטצונג ניכט ערשיענען; יא מאַן וואַרטע נאָר ניכט, וויא ער הינגעקאָמען; מאַן הערלט אין פיר פערשיאַנדען; ער וואַר נעמליך זאַגאַר נאָך שווערען מיט דעם בילדע דער עסטער שאָלומאַשי נעריזיט — אונד דא וואַר שאַן דיא זאַגע פּרעבריטשען, דיא ווידען העטטען אין אין דער ריזיג מוזאַמטע דעם בילדע דער עסטער שאָלומאַשי בעדיטשען. — אבער צור גראַסטען פריידע דער אנטסטעמטען וואַר אָנאַדי שאַן מאַנס דאַרייס צום פאַרשיינען געקאָמען.

* (רעגעלונג דער יידישען געמיינדע-פערהעלטניסס אין גאַליציע.) דיא פערלייטונגען, דיא דער דעפּיטעט דעם גאַליצישען לאַנדטאָגס בעטרעפען, מעריגאַיטש, נעגען דיא יודען ערהאָבען, האַבען זיך אין איינען זעגען פערוואַנדעלט. דער אייסיס דעם לאַנדטאָגס האַט נעמליך אין פאָלגע דיזער פערלייטונגען פאָלגענדען בעשלוס געפאַסט: „דיא רעגיערונג איזט איינפאַרדערן, איינע רעגעלונג דער קאָנפעסיאָנעללען פערהעלטניסס דער יידישען נעמיינדען אין גאַליציען דורכ אינאַנזיריען; דאס מיס דיא קולטוסגעמיינדען זאָ אָנאַנזיריען, דאס דיזעלבען אָרט טרעטיגייט עבען בלאָס אויף דען קולטוס בעשטעגנען אַלען אינד אין דיא פאַרשיען אינד בריגעלבען רעכטע אחדיר אנגעראַנגען זיך ניכט הייראַטען!“ — דיזע אייפאַרדערונג איזט וואָהל דורכעל געפאַסט. אַלליין זאָ פיל איזט גייס, דאס קיינע פאַרטיא אים יידענטהומ עטוואָס אנזאָגען האַט, יעגן דיא פערהעלטניסס דער קולטוס-געמיינדען אינמאַל ענדלטיג נעריגעלט ווערדען, זאָ דאס מאַן דען ווייטגעבען קונגסקרייז איינער קולטוס-געמיינדע גענוי קענגען. דיא קולטוס-געמיינדען ווערדען זיך דאַנן געוויס ניכט אין דינגע מישען. דיא ניכט צו איהנען געהאָרען; אבער אייך דיא בעדאַרדען ווערדען זיך ניכט אין זאַכען הייגיגענגען דורכפען, וועלכע צור אייטאָנאָמיע דער געמיינדען געהאָרען. — ווערהעדר אבגיגס דורך איינע לעמבערגער דעפעשע פאָם 6-טען דיזעזס נעמעלדעט ווירד, ערשיינט גלייכצייטיג אין אללען בלעטטערן איינע ווייגער דעפעשע, וועלכע וויא פאָלגט לייטעט: „דאס געזעטץ צור רעגעלונג דער פערהעלטניססע דער יידישען נעמיינדען אין עסטערייך, ווערכסע אים קולטוס-מיניסטעריאָם בעריייטס זיין לאַנגע איינגעאַרבייטעט לענגע, דורכעס אין קייזערלעכען אָפּפּאָזיציאָן אין אַלטען בעזיטצונג ווערדען. דורך דיזעזס נעזעטץ ווערדען אללע ביזהעריגען אינרעגעלמעסיגקייטען ביי קאָנשיטוטיאָנען פאָן קולטוסגעמיינדען אין עסטערייך בעזייטיגט ווערדען!“ — איס דעם ערזעהט מאַן בלאָס, דאס זיאָנאיזם דער ווייגער רייכסראַט אלס דער גאַליצישע לאַנדטאָג זיך נעגענווערטיג אייפיג מיט דער רעגעלונג דער יידישען פערהעלטניסס בעשעפטיגט.

* (איין פאַלל וויא דער טיסאַ-עסלאַרער אין בוקאַרעסט.) אין בוקאַרעסטער בלאַטט עגטראָלט פאָלגענדע מיטטהיילונג: היער אין בוקאַרעסט וואָהנט איין יידישער שניידער, נאַמענס ראַטינעצקי, דער אין דיזער ווערק שטאַטט איך איין עטוואַ 10 בין 11-יעהריגעס מעדכען בעשעפטיגט, דא דאס מעדכען ערעאָך ניכט פליסיג וואָר, זאָ וואַרדע עס פאָר ווענגען מאַנען אים דעם נעשעפטע ענטלאַסען. — נין ערשיענען אבער פאַרגיג וואַכע מיטטוואָך צייטע רומעגיטיג פריהען אין דער ווערקשטאַטט אינד פאַנטען דיא פריהראַטענעצקי: אב דיער אין בריסטען-מעדכען בעשעפטיגט וואָר? אלס דיא פריהראַ הערייט קריג מיט „אַ“ אנטוואָרטעטע, דא פּרהטען דיא בידען רומעגיטיגען פריהען איך דאס בעטרעפענדע מעדכען פאָר, ציעגען איך דעסען קאָפּעך צייטע וואַנדען אונד פאַנטען דיא ערשראָקענע שניידערס-פרוא: „וואָרום האַבט איהר דיזעס אנשילדיגען מעדכען בלוט אים דעם קאָפּעך נעגאַנגען?“ דיא פרוא פּעריזבערט, דאַסס דאס מעדכען ביי איהר עגטלאַסען אים דעם נעשעפטע פאָללקאָמען נעזונד וואָר, אונד דאס זיא דעמנאָך ניכט וויס מען נאָכגיג, וועגען דער מעדכען שפּעטער דיא וואַנד בייגעבראַכט האַבע. — מיטטלערוויילע ערשיען אייך דיא מאַנטע דעם מעדכענס אונד קלאָגטע בייטטעלך דאַרבער, דאס דיא יודען דעם מעדכען בלוט אים דעם קאָפּעך גענאָמען האַבען. — עס לאַסט זיך דער שיקען דער אַרטען שניידער-גבריאל, אינדעם ער טיף עריאַטעטע) איך האַבע דיא פאָר לייטען אומאַרטס אונד דיא שטעס מיך צוריק.“

„וויא אונד וואַן וואַר דאס?“

„וואַטסאַן אויף דער הייפּטטריאַסע.“

„אָ, גבריאל! וועגן עס יא איינען אונגעטיקטען מייל-עזעל גענעגען, זאָ ביזט דיא עס. — —

ווער וואָללען דיעזעס נעשפּרעך ניכט פאָרטזעטצען, ווער וואָללען נור אנדייטען, דאס דבורה אירע קליינע שווע-ערין ליעב נעזאָגען, אונד דאס דיעזע יענע פאָר גבריאל אומסטר צו פערטהיידיגען ווכסט. דבורה בליעב אלזאָ צו-הויז אונד מאַכטע קיינע ווייטע נאַך פאַנ-פאַנטעסקאָ. — וואַרטשיילך וואַר איהר דיא נעשעפּפּס-ווייטע נאַך פאַנ-פאַנטעסקאָ ניכט מעהר זאָ דיינגענד; זיא בעקאַם פאָן דאָרט דיימאַל וואָלנעלך אין אנגלישער שפּראַכע בייטע, וועלכע נור זיא אללין נעלעגען.

איינעס שאַנען פאַנען קאַמען אויס פאַנ-פאַנטעסקאָ ניכט נור בייפּאָ, זאָנדערן אויך אין נאַר נאָשער מאַנן, דיעזער, וועלכער דא אין נאַסטאַלגיע דעם אָרטס אונד דער נאַטור אונד אין דער הויזע אונד אונד אין דער אַרבעט אלזאָ צו-קאָנגען וואַר, שטעגן דא אים נאַסטהויזע דעם אָרטעס גולד אב אונד צינגט זיך אויך פאָר דער בעפאַלקערונג זעהר נעשעפּטיג. וויא דער לעזער עס לייכט עריאַטהען קאָנן, וואַר עס פעטער דומקין. דיא אינוואָהנער דיעזעס קליינען אָרטעס, וועלכע דען פרעמדען נאָסען מאַנן אונגאַסטליך, שפּראַכען דאַפאָן, ער וואָללע דען נאַנצען אָרט אבקויפען אונד אין אינער שאַרפ ערסטען ראַנגעס מאַכען.

פעטער דומקין מוסטע זיך דען פיעלען בענאַסטיגונגען ענטגעגען אונד שאַהאַל זיך הינגיס אויף דאס פייע פעלד. דער נעלאַנגטע ער אויף אומוועגען אויף דען נייגור, וועל-

פאָלליעטאָן.

דאס גאָלד-לאַנד.

(16-טע פאָרטזעטצונג.)

אין דיעזעס אינגענבליקע ערשיען דבורה וועלכער פאָר יאָהאַנגע מיט אינעם פרינדליכען לעכעלן, אומרעסט יאָהאַנגע אונד קוסטע זיא.

„קאָם, יאָהאַנגע! (אַנטע דבורה) קאָם אויף מיין צימטער; איך האַבע מיט דיר עטוואָס צו בעשפּרעכען.“

דיא קלונע אונד לוסטיגע יאָהאַנגע פאָלגטע איהרער שוועסטערין אינס צימטער; גבריאל וואָללטע נאַכגעהען, אבער דיא טהיריג וואַרדע איהם פאָר דער נאַזע אבגעשפּערט.

פיר אייגענבליק שטאַנד גבריאל וויא פעריפּשטיגט פאָר דער טהיריג זייגער פייע. וואס וואַר דאס? (פאַנטע ער זיך) דאס וויירקליך מיינע פייע מיינע קליינע שוועסטער זאָ נעגיג— אָדער ליעבע מיינע שוועסטער דענן דאָך מיינע פייע? וואיום פערשפּעללט זיא זיך ווידער? אָ! דיא פערשפּעללונגס-קונסט איזט נירגענדס זאָ גראָס וויא ביי דען ווייבערן, דער ווייבער-לוסט איזט דער קלייגס-טע מאַנן ניכט נעוואַכסען, נעשווייגע איך! —

דרייצעהנטעס קאַפּיטעל.

וואס דבורה מיט איהרער קליינען קלונען יאָהאַנגע נעשפּראָכען, וויסען ווייר אבען זאָ וועניג וויא גבריאל. — אבער דאס שפּרעכט, דאס אים מאָרגען דיא בידען פרויען צימטער דיא בעפעהלען פריינגען וואַרדען, גבריאל קאָנגטע דיעזע אומגעריגונג ניכט פערשטעהען; ער נאַהם וואָהל זיינע קליינע שוועסטער אינס פעהאָר; דיעזע אבער זאָגטע